

Szigethy István

A világ végén és kezdetén

Szurguti napló

IV. (befejező rész) Értünk mindent?

Hajnalodik, korán ébredek. Vasárnap nincs különösebb dolgom, ráérek elmélkedni az elmúlt napok eseményeiről. A héten azt hittem, az írásom végére érek, de most újabb gondolatok, ötletek jutnak eszembe. Le kell írnom őket, a három részre tervezett eseménytörténetet kiegészítem velük. Hány óra lehet? Öt múlt néhány perccel. Hányadikán is? Csütörtökön volt tizedike. Akkor... augusztus 13. ismét! Mint a szurguti vasárnapi hajnalon! Tizenegy év után tért vissza a naptár, lezárult egy ciklus. Kezdődik újabb? Már magasabb szinten?

Amit akkor aláírtam, még csak az együttműködésünk lehetőségeit körvonalazó okiratot jelentette. Azóta mennyire élő valósággá vált! Különösen az, ami előző nap Russzkinszkájában szinte képtelen ötletnek, éber álomnak tűnt: az egerszegi falumúzeumban a göcseji házak szomszédságában már állnak a hanti, manysi, mari, finn épületek. Ennek bővülnie kell. Reméljük, a többi nép is elhozza ide kultúrájának kis darabját.

A kis liget már nem egyszerűen csak múzeum: jelképpé, kultikus helyé is vált. Aki e népek tagjai közül hazánkba érkezik, rendre elzarándokol ide. Ezt mi zalaiak gyakran észre sem vesszük. A napokban például Vándor Anna telefonált, hogy hanti gyerekeket hozott ide. És a közelmúltban maga Jeremej Ajpin járt itt, és javasolta, hogy Zalaegerszeg finnugor világkongresszus rendezői jogát kérje...

*

Nézegettem a napokban az interneten, a magyarnyelvű írások mit kapcsolnak a „Szurgut” szóhoz. Szinte mindenütt utalnak a zalaegerszegi városi és zalai megyei önkormányzati együttműködésre. Még a horgászásban is... De a város neve főként gazdasági cikkekben szerepel. Számunkra elképesztő számokkal, termelési és üzleti sikerekkel. 2006. március 14-én jelent meg például a Magyar Energia Hivatal honlapján a következő hír: „Előzetes adatok szerint másfél milliárd dollárnyi nettó eredményt ért el tavaly az egyik orosz olajóriás, a Szurgutnyeftyegez.” Több mint háromszáz milliárd forint adózott nyereség egy év alatt, ennél az egy cégnél – amely a hír folytatása szerint továbbra is hasonló léptékben, dinamikus fejlődik, beruház, építkezik. És az ottani önkormányzattól kerestek meg minket, hogy együttműködjünk velük...

Ismét előtolakszik a legfrissebb hajnali gondolataimban: miért nem élünk aktívabban, bátrabban a kapcsolatunk gazdasági lehetőségeivel? Hiszen erről csak én mi mindent javasoltam már Szurgutban, majd az itthoni tárgyalásainkon! Különösen nyilvánvalónak tűnik közülük, hogy nemcsak Brüsszelben érdemes képviseltetnünk magunkat megyei vagy regionális szinten is. A különleges kapcsolatunk miatt az Ob vidékén szintén. Nem a „világ végén”, hanem éppen a „kezdetén”: az egyik leggazdagabb természeti kincsekkel rendelkező, legdinamikusabban fejlődő, mégis háborúval nem veszélyeztetett, biztonságos területen. A sármelléki repülőtér korszerűsítése óta pedig a velük kombinált turizmusra is mekkora újabb zalai lehetőséget biztosít a kapcsolatunk!

Szerdán, augusztus 16-án Fábián Tibor hív fel. Megköszöni, amit róla írtam. És lelkesen ecseteli, részletezi szinte ugyanazt – tisztán gazdasági oldalról –, ami vasárnap hajnalban állt össze ismét bennem. A két szint: az emberi, baráti, rokoni szál, a gyorsan kialakult kölcsönös rokonszenvünk és az ebből eredő, ettől elválaszthatatlan kivételes gazdasági lehetőségeink bennem az első hévízi találkozásunk óta természetesen összefonódtak. Jakov Csernyak pohárköszöntője az Ob szigetén ezt még nyilvánvalóbbá tette. E két egymást erősítő szálban mekkora lehetőségünk

rejjik most is! De együtt! A belülről elkötelezett aktivitást és a személyes, baráti kapcsolatot sem lehet pótolni választásonként cserélhető tisztségviselők feladatleosztásával. Tiborral huszonnégy perc után csak elköszönünk egymástól, letesszük a telefont. De nem fejezzük be a beszélgetést.

*

Térjünk vissza arra, hogy mi minden történt 1995 nyarán, a hivatalos kapcsolatfelvételünk előkészítése során! Ebben a nem egészen két hónapban szinte beleszédültem a számomra ma is szinte felfoghatatlan „véletlenek” sorozatába, amelyek mind-mind elősegítették, hogy eljussunk az Ob mellé, a hantik közé. Emlékeztetőként fussunk végig néhány fontosabb eseményen!

Éppen a szibériaiakkal való megismerkedésem másnapján adták át a keszthelyi elkerülő utat, ahol egybegyűlt a zalai vezetés. Bemutathattam őket Lotz Károlynak, Varga Lászlónak és másoknak. Az ott dolgozó újságíró azonnal felfigyelt. Tompos Imre már akkor bekerült a csapatba.

A következő napokban Tompos Judit azonnal felajánlotta, hogy segít. Eljött a Royal Sped pesti irodájába, megegyezett Németh Ferencsel, hogy jön velünk. Ahogy szerettem volna. Életemben először jártam ott – és pontosan akkor érkezett éppen oda nevemre a szibériaiak meghívása. Tévesen, hiszen az egerszegi megyeháza faxszámát adtam meg nekik.

Az Interparlamentáris Unió éppen néhány nappal a megismerkedésünk után, kedden tartotta ülését a II. Finnugor Világkongresszus szervezéséről, így ezen a szinten is azonnal beszámolhattam a friss eseményekről. Ott ismert meg Csepregi Márta is, aki sokat segített a felkészülésben.

Hajdú Zoltán azonnal megemlítette a medveünnepről készült filmet, amely később történetünk több szereplőjét érintette. Elvitt az Orosz Kulturális Központba, bemutatott Gleb Visinszkijnek és Vándor Annának. És Anna éppen akkor Hanti-Manszjiszka utazott...

A megyei közgyűlés a nyári szünet előtti utolsó ülésén még éppen hogy megtárgyalhatta az utat. Varga László önként felajánlotta, hogy én vezessem a küldöttséget.

Winter Erzsébet könyve éppen akkor jelent meg Göncz Árpád előszavával. Árpi bácsival találkozni szerettem volna, hogy vállalja a dedikálását – ha két perccel később érkezem az amerikai nagykövetség fogadására, akár hetekig nem érem el.

Az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban a szomszéd szobából bejött Szűcs Pál – éppen a moszkvai magyar kereskedelmi képviselet vezetője.

Nanovszky György moszkvai nagykövet éppen akkor kereste fel az Andrassy úton Gleb Visinszkijt, amikor meglátogattam őket.

Orbán Sándor finnugor gyökerű zenéket tartalmazó lemeze éppen akkor készült – és erről szerencsére cikk jelent meg a Zalai Hírlapban.

Aztán a véletlenek egyik legfontosabbika: a Barasits Zsuzsáról szóló írás a Zalai Hírlapban.

Az utazás előtt néhány nappal tudtam meg, hogy Fábrián Tibor, a kazanyi alkirendeltség vezetője csatlakozik hozzánk. Akivel valamikor egy házban laktunk...

Néhány szál már ekkor összekapcsolódott: hiszen Hajdú Zoltán, Vándor Anna, majd éppen Egerszegről Barasits Zsuzsa, Orbán Sanyi egymástól függetlenül látszó történetét összekötötte Halmy György filmje a medveünnepről...

*

Még hosszan sorolhatnám a példákat. Szórakoztató, néha szinte kísérteties volt, hogy akire szükségem lehet, odaérkezett percre pontosan, ahol éppen jártam; azt tette kérésem nélkül is, amit szerettem volna. Amit akartam, reméltem, sorra megvalósult. Még az is, amiről nem is álmodtam. Mikor már vagy a negyvenedik véletlen szem-

besültem, csak legyintettem. Én ezt így biztosan nem tudtam volna megszervezni. Úgy éreztem: nálam rátermettebb szervező intézi mindezt, láthatatlan kezek szövik a hálót, hogy valamit megvalósítsunk. Nemcsak a felszínen, az együttműködés kereteinek megteremtésével. Inkább érezhettük, sejhettük csak, valójában mit – sokkal mélyebben.

Évekkel később olvastam a szinkronicitásról* – azaz a „véletlenek” mögötti, formális logikailag levezethetetlen, mégis ható, összetartó háttérről. Máskor is tapasztaltam, hogy ha valami köré már öt-hat „véletlen” kapcsolódott, utána szinte mindig valami fontos történt. Ennek lényegéről Allan Combs és Marc Holland könyvükben Carl Gustav Jung útmutató gondolatai mellett másokat is idéznek:

„Ira Progoff felvetette, hogy fogjuk fel a szinkronicitást a fizikai és a tudati szerveződési szintek magasabb egységének jeleként. Ebben az esetben nem kell tovább keresnünk az ómega pontból** hiányzó rendszerező elvet. Erich Jantsch rendszerelméleti kutató, Progofftól függetlenül ugyanerre a következtetésre jutott: a szinkronicitás a legmagasabb szintű kozmikus egység megnyilvánulása. Végül harmadikként Arthur Koestler egy életem át tartó vizsgálódások után – fogalmazta meg a legvilágosabban a szinkronicitás lényegét: az ember életében megvalósuló, legmagasabb szintű egység ajándéka és alapja.”***

A különös az, amikor ezek az intuitív benyomások, asszociációk vagy szinkron jelenségek mindenféle logikai képtelenségük ellenére működni kezdenek, és valahonnan a mélyből szinte keresztül-kasul átszövik a racionálisan egyenes vonalú, világos okfolyamatok hálózatát. És – erősebbek náluk. Igaza lehet Koestlernek – ez valóban a „legmagasabb szintű egység” megnyilvánulása. Ahhoz pedig, hogy a „legmagasabb szintű egységnek” mi a jelentése, aligha kell kommentár.

*

Mielőtt kiutaztunk, Vándor Anna említette, hogy onnan sokan másként tértek haza, mint ahogy elindultak. Ő is.

Az élményeink a mi életünkbe is örökre beépültek. Számomra pedig különösen fontossá vált, hogy ott, a hantik ősi szálláshelyén, az erdő fái közé épült szállodában szembesültem először magam is meglepő, addig hihetetlennek tartott élményekkel. Mindez az én világképemet, gondolkodásomat is biztosan alakította, másként érkeztem vissza. Azóta más szemmel látom a világot. Talán más zalaiak is, akik jártak velünk vagy utánunk azon a fantasztikus vidéken.

Vajon nem minden e cél irányába hatott kezdettől? A „legmagasabb szintű egység” keretei között, összhangra törekvő céljai szerint? Lehet, hogy nem is maga az út volt a lényeg, hanem hogy átélhessük mindezt? És eredményeként mára már napi természetességgel működhesse a korábban elképzelhetetlen kapcsolat az Ob vidéki ugorok és az itteniek között? Hogy emberközelségbe kerülhessen számunkra az a távoli, ősi, hozzánk lélekben mégis annyira közeli világ? Hogy segítségükkel hegedhessen az ősi szál, gyökér, amely Európa közepén megsérült bennünk? Hogy erőt adhasson ismét, a harmadik évezred újabb kihívásai között?

Szurgut mindezek miatt sokkal többet jelent és még inkább jelenthet ezután számunkra annál, hogy mindössze Zala és Zalaegerszeg egyik kapcsolataként soroljuk be a többi közé. Így gondolkodjunk el a történeteken: miként, még inkább miért kerültünk kapcsolatba az obi-ugorokkal? Értük? Értünk?

Értünk mindent?

(Zalaegerszeg, 2006. augusztus 31.)